

Een goede stalinrichting werkt prettig

Over een paar maanden begint de stalperiode voor schapen. Een vrij korte, maar wel arbeidsintensieve periode. Ooien lammeren af, verblijven enkele dagen in kraamhokjes, keren terug naar een groep en gaan weer de wei in als het weer het toelaat. Veel werk in korte tijd dus. Dan komt het neer op efficiënt werken: zo weinig mo-

gelijk sjouwen met dieren, voer en water, zo min mogelijk tijd verspillen. Dat kan het beste als de stal goed is ingericht. De ene schapenhouder kan duizend schapen aan en heeft nog tijd voor het gezin, een andere is met vijftig ooien nooit klaar. Stalinrichting is iets om vooraf over na te denken. Daarom besteden we nu aandacht aan dit onderwerp. Deze en de vol-

gende pagina's staan in het teken van stalinrichting. Niet alleen voor schapenhouders die gaan renoveren of zelfs nieuw gaan bouwen, maar voor iedereen. Want het is prettig werken in een fijne stal. <<

De informatie voor dit artikel is afkomstig van Veno Stalinrichting, De Goorn.

Meest gemaakte fouten

Een fout die vaak gemaakt wordt, is onvoldoende rekening houden met 'mestgroei'. Bij een gemiddelde bezetting en een doorsnee rantsoen groeit het strooisel met tien centimeter

per maand. Bij een stalperiode van drie maanden is dat dus dertig centimeter. Hekken moeten kunnen 'meegroeiën', anders worden ze te laag. Bovendien tast de mest materialen hard aan als die in die mestlaag staan. Ook voor drinkbakken in de potstal geldt dat ze het beste in hoogte verstelbaar kunnen zijn, omdat de schapen de bakken anders bevullen.

Een andere inrichtingsfout is te weinig rekening houden met looplijnen. Een schaap heeft vier poten en het makkelijkste is die te gebruiken. Te vaak wordt er met schapen gesjouwd. Bedenk ook de routes voor het voeren en voor de controle van de schapen.

Schapen zelf laten lopen van het ene naar het andere hok, is veel gemakkelijker dan dieren over hekken tillen.

Maak een plan

Bent u van plan de stal opnieuw in te delen? Zet dan vooraf uw bedrijfsvoering op papier. Gaat u fokken, mesten of beide takken combineren? Komen de dieren op roosters of stro? Hoe gaat u voeren? Op de voegang misschien? Komen er vierkante pakken ruwvoer of ronde balen? Kleine of grote? Het gaat hierbij echt om de details. Een voorbeeld: hoe lang blijven ooi en lammeren in het kraamhok? Of dat maximaal drie dagen is of op zijn minst een week, maakt veel uit voor het aantal geplande kraamhokken. Een kraamhok per tien ooien is de norm voor een aflamperiode van zes weken. Ander voorbeeld: als u grote ronde balen kuilgras via een voegang wilt voeren, mag die gang niet te smal zijn. Het klinkt simpel en is het ook, maar het is vooral belangrijk om alles vooraf te bedenken. Als het beton hard is, kan er niet veel meer veranderen. Bedenk ook vooraf wat u met de stal wilt als de schapen buiten lopen. Machines of caravans opslaan? Dan is het wel zo gemakkelijk als u de stalinrichting vlot aan de kant kunt zetten.

Vaste kraamafdeling

Sommige schapenhouders kiezen voor flexibele kraamhokken. Zodra een ooi in de groep heeft gelammerd, zetten ze in die afdeling een paar hekken neer om de ooi met lammeren af te zonderen. Het voordeel is dat er weinig met de dieren wordt gesjouwd. Dat geeft meer rust in het koppel.

Een aparte kraamafdeling is ook praktisch. U heeft daar alle spullen altijd bij de hand. Bovendien is de hygiëne in de kraamhokken erg belangrijk en die is makkelijker te handhaven op een vaste plek.

Ventileren

Stap de stal binnen als die maximal bezet is: vlak voordat de schapen weer naar buiten gaan. Is het benauwd, dan is het klimaat niet goed. Bij het stalklimaat gaat het om twee dingen: het volume van de stal en de ventilatie. Hoe meer volume, hoe minder benauwd het wordt. Ventileren gaat goed met regelbare zeilen gordijnen als zijwanden. Er is geen echte norm voor ventilatie, maar grofweg zou het stalvolume twee keer per uur vervangen moeten kunnen worden. Voorkom tocht.

TEKST: JACQUES ENGELN, FOTO'S: HENK RISWICK, RONALD HISSINK

Natuurlijk licht is het beste

Een lichte stal werkt niet alleen prettig, maar is waarschijnlijk ook goed voor de gezondheid van de schapen. Bij melkkoeien is aangetoond dat ze fitter zijn als ze veel daglicht krijgen. Een lichtkoepel in de nok is een optie. Er zijn ook glasheldere dakplaten.

Stal met natuurlijk daglicht.

Stroomvoorziening

Bij kraamhokken horen stopcontacten voor warmtelampen. Een grove richtlijn is op elke vijf kraamhokken een stopcontact. Dat voorkomt bij elkaar gebonden trossen verlengsnoeren. Zorg ervoor dat de elektriciteit ook veilig is. Een warmtelamp is al gauw 250 watt en als er daar tien van hangen, gaat dat niet op een huis-tuinen-keukensnoertje.

Bedenk vooraf waar handelingen plaatsvinden waarbij elektriciteit nodig is: scheren, scannen, dierenartswerk. Zorg daar dan ook voor stroom.

Het is praktisch om het schrikdraadapparaat voor de afrastering in de stal te hangen. Daarvoor is ook stroom, en vooral goede aarding, nodig.

Misschien is het een goed idee om voor zonnepanelen of een andere vorm van alternatieve energie te kiezen.

Drinkbakken in de kraamhokken staan vaak op de grond. Mest en urine kunnen er makkelijk in. Beter is een drinkbak op hoogte.

Voerruimte

Een volwassen schaap heeft 45 centimeter voerbaklengte nodig om te kunnen vreten. Daarom is het verstandig groepshokken niet te diep te maken. In een diep hok passen wel meer schapen dan in een ondiep hok, maar de voerbaklengte per dier is er minder. Een algemene richtlijn is 1,2 tot 1,5 vierkante meter per volwassen dier zonder lammeren. Met lammeren is dat 1,8 tot 2,2 vierkante meter.

Met zelfsluitende voerhekken heeft u goed zicht op de kwaliteit van het voer en hoe de schapen vreten. Bovendien werkt zo'n voersysteem makkelijk. Met een voerruif kost voeren meer werk en de voersnelheid moet hoog zijn of het moet om kurkdroog hooi gaan.

Krachtvoer verstrekken geeft veel onrust in de stal. Overweeg een zogeheten druppelbak waar de schapen rustig hun krachtvoer kunnen ophalen.

Een volwassen schaap heeft 45 cm voerbaklengte nodig.

Nippelbakken beter dan vlotterbakken

Het grote voordeel van drinkbakken met een nippel is dat water altijd vers is. Water dat even staat, zoals in een vlotterbak, neemt de stallucht aan. Een schaap dat nog nooit uit een nippelbak heeft gedronken, moet dat eerst leren. Daarom is het niet praktisch om bijvoorbeeld in de kraamhokken nippelbakken te hebben en in de groepshokken vlotterbakken. Een ooi die net heeft afgelammerd, heeft juist veel drinken nodig en heeft al veel stress door dat aflammeren. Als ze dan nog op zoek moet naar water, is dat niet goed.

De norm voor zogende ooiën, dat is de periode waarin ze het meeste drinken, is 25 schapen per drinkbakje. Bij de kraamhokjes kunt u kiezen voor een drinkbak per twee hokjes. Dat kan ook met een flexibel systeem, want er zijn nippelbakken die aan te sluiten zijn op koppelbare waterslangen. Zulke drinkbakken zijn beter dan een emmer water op de grond, want in emmers komen uitwerpselen en ze vallen makkelijk om. 's Winters is er het risico van bevriezing. De afgelopen twee winters was het goed raak en dat leverde een hoop ergernis op. Het drinkwatersysteem vorstvrij houden gaat in een grote stal goed met een rondpompstelsel. In kleinere stallen passen thermolinten.

